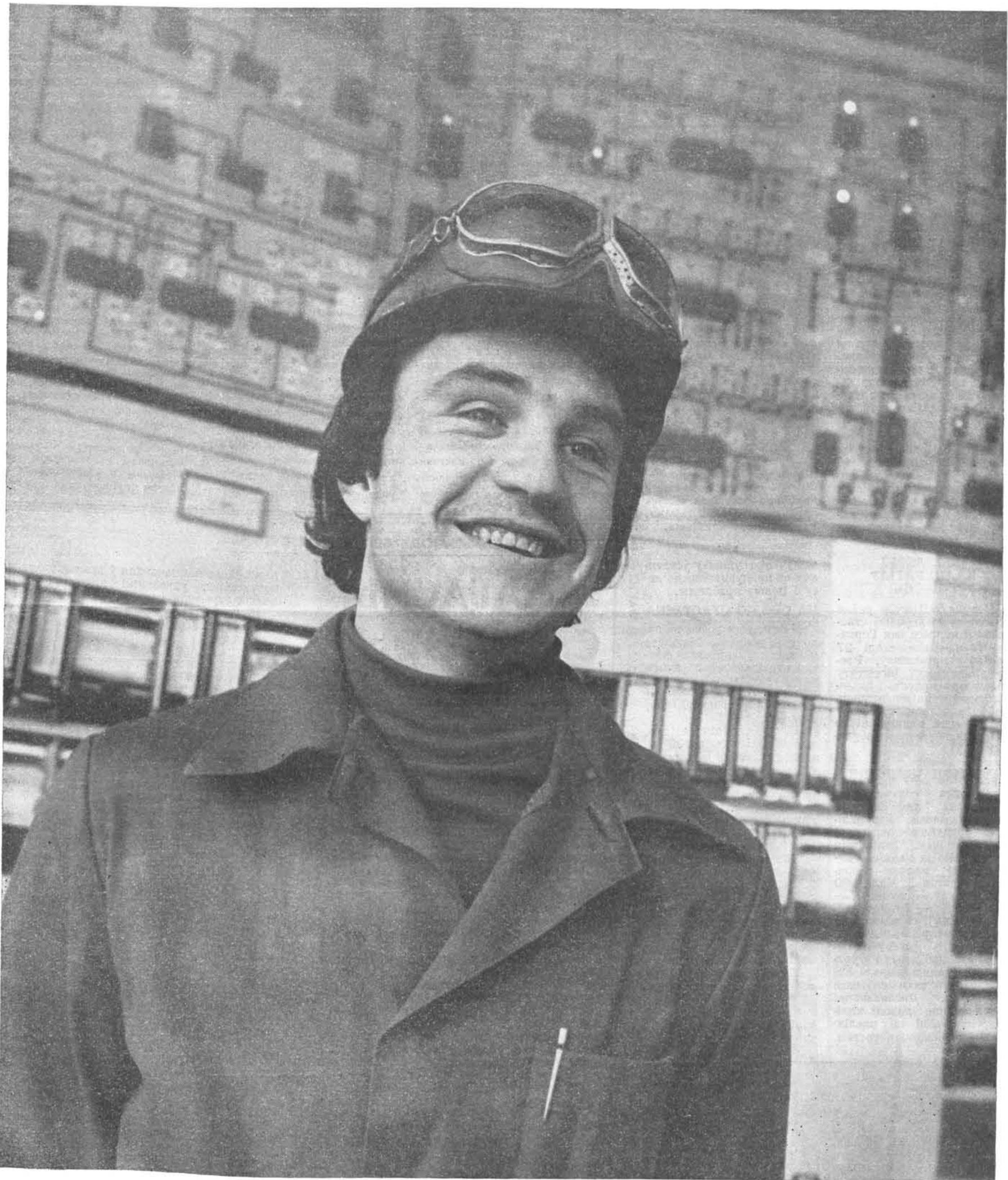

Голас Радзімы

№ 5 (1627)
7 лютага 1980 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Прадстаўнік шматтысячнага калектыву Магілёўскага вытворчага аб'яднання «Хімвалакно» аператар пульту кіравання хімічна-прадзільнага цэха Мікалай ІВАНУСКІ. [Фотарэпартаж аб прадпрыемстве змешчаны на 3-й стар.]

ДАПАМОЖНЫЯ ОРГАНЫ ВЯРХОУНАГА САВЕТА

[«Пастаянная камісія рэкамендуе...»]
стар. 2—3

СТУДЭНТ НАБЫВАЕ ЯКАСЦІ СТАЛАГА СПЕЦЫЯЛІСТА У ІНСТЫТУЦЕ

[«Здесь начинаются дороги»]
стар. 4

Валянцін ЕЛІЗАР'ЕУ: ХОЧАЦА ГАВАРЫЦЬ АБ СЁННЯШНІМ СВЕЦЕ

[«Балет—сэнс майго жыцця»]
стар. 7

УЛАДЗІМІРУ МІЦКЕВІЧУ—60 ГАДОЎ

Першаму намесніку Старшын-нага Савета Міністраў Беларускай ССР Уладзіміру Міцкевічу споўнілася 60 гадоў. За шматгадовую плённую работу ў партыйных і савецкіх органах і ў

сувязі з юбілеем ён узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Яму ўручана таксама Ганаровая грамата Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

ВЕРХАВЕЦ Уладзімір Лукіч нарадзіўся ў 1931 годзе ў вёсцы Літвінкі Кобрынскага раёна ў сялянскай сям'і. У 1953 годзе закончыў Брэсцкі настаўніцкі інстытут, а ў 1970 годзе — Вышэйшую партыйную школу пры ЦК КПСС. Быў на камсамольскай і партыйнай рабоце ў Брэсцкай вобласці. З 1971 сакратаром Брэсцкага абкома КПБ.

назначэнні

Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР назначыў Уладзіміра ВЕРХАВЦА старшынёй Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі, вызваліўшы ад гэтай адукацыі Льва Максімава ў сувязі з пераходам на іншую работу.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

НОВАЕ У ЯДЗЕРНАЙ ФІЗІЦЫ

Вучоныя — дактары фізіка-матэматычных навук В. Барышэўскі (Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя У. Леніна) і М. Падгарэцкі (Аб'яднаны інстытут ядзерных даследаванняў) — выявілі невядомую раней з'яву ў галіне ядзернай фізікі. Цяпер характар узаемадзеяння нейтронаў з рэчывам стаў больш зразумелы. А гэта прывяло, у сваю чаргу, да ўзнікнення ў фізіцы новай галіны навуковых даследаванняў — нейтроннай оптыкі.

Адкрытая з'ява дазваляе атрымліваць якасна новую інфармацыю аб фундаментальных уласцівасцях рэчыва пры нізкіх тэмпературах, аб электрычных і магнітных паях, якія дзейнічаюць на ядры ў рэчыве.

ЖЫЛЛЁВЫ КААПЕРАТЫЎ У ВЕСЦЫ

Першы ў Пінскім раёне жыллёвы кааператыў створаны ў калгасе імя Горкага. Членамі яго сталі 27 сем'яў калгаснікаў. Рэспубліканскаму інстытуту «Белкалгаспраект» дадзена заданне на праектаванне аднакватэрных дамоў палешанай планіроўкі з усімі гаспадарчымі пабудовамі.

ЛЯСНАЯ АКАДЭМІЯ

Лепшыя выхаванцы школьных лясніцтваў і гурткоў юных натуралістаў рэспублікі атрымалі арыгінальныя залковыя кніжкі. На іх надпіс: «Беларуская малая завочная акадэмія». Каля 60 школьнікаў — вучні 7—8-х класаў — будуць займацца па спецыяльных праграмах, распрацаваных педагогамі рэспубліканскай станцыі юных натуралістаў і выкладчыкамі Беларускага тэхналагічнага інстытута. Даследаванні намячаюцца даволі вялікія: назіранні за раслінным і жывёльным светам,

З уводам у дзеянне другой чаргі Віцебскага дыяноавага камбіната павялічан выпуск прадукцыі. НА ЗДЫМКУ: новыя вырабы камбіната.

вывучэнне ўплыву ўгнаенняў на прадукцыйнасць лесу і іншыя праблемы.

НА СРОДКІ СУБОТНІКА

У сасновым лесе на заходняй ускраіне Магілёва пачалося ўзвядзенне другой чаргі абласной дзіцячай бальніцы. У новым корпусе будуць размешчаны аддзяленні на 200 хворых.

Кошт будаўніцтва другой чаргі 1 мільён 200 тысяч рублёў. Як і першая, яна будзе на сродкі Усесаюзнага камуністычнага суботніка. У эксплуатацыю будзе здадзена ў канцы 1980 года.

КАЛГАС — ДЗЕЦЯМ

Толькі за апошнія дзесяць гадоў у калгасе імя ХХІІ парт'езда Іўеўскага раёна справілі наваселле сотні сем'яў. Дзеці атрымалі новую школу-дзесцігодку і музычную школу. Вырас Палац культуры, бальніца, паліклініка.

Будаўніцтва ўсіх аб'ектаў вядзецца на калгасныя сродкі. За поспехі ў сацыяльна-эканамічным развіцці гаспадарка ўзнагароджана дыпламам ВДНГ.

Новы гандлёвы цэнтр адкрыўся ў Мінску па вуліцы Прытыцкага. Тут размясціліся ўніверсам, пошта, аптэка, камбінат бытавога абслугоўвання, магазіны кулінарны і кандытарскіх вырабаў, кафэ. Інтэр'ер гандлёвага цэнтру аформлены дэкаратыўнай керамікай. НА ЗДЫМКУ: новы гандлёвы цэнтр па вуліцы Прытыцкага ў Мінску.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

ШТО Ё ПЛІ ЗРОКУ ДЭПУТАТА?

ПАСТАЯННАЯ КАМІСІЯ РЭКАМЕНДУЕ...

Сёлета 24 лютага адбудуцца выбары ў Вярхоўны Савет і мясцовыя Саветы народных дэпутатаў Беларускай ССР. Зараз у рэспубліцы праходзіць выбарчая кампанія. Яна з'яўляецца адначасова і своеасаблівым аглядам таго, як кіравалі Саветы гаспадарчым і сацыяльна-культурным будаўніцтвам. У мінулым, дзевятым скліканні, шматграннай была дзейнасць Вярхоўнага Савета рэспублікі. А яго маштабную работу нельга ўявіць сабе без пастаянных камісій.

га органа дзяржаўнай улады Беларусі.

Пастаянныя камісіі з'яўляюцца дапаможнымі органамі Вярхоўнага Савета і ўтвараюцца для папярэдняга разгляду і падрыхтоўкі пытанняў, якімі ведае Вярхоўны Савет БССР, а таксама для садзеяння прывядзенню ў жыццё законаў Беларускай ССР і іншых рашэнняў Вярхоўнага Савета і яго Прэзідыума. Яны кантралююць дзейнасць міністэрстваў, дзяржаўных камітэтаў і ведамстваў, іншых рэспубліканскіх і мясцовых дзяржаўных органаў і арганізацый. У час сесій Вярхоўнага Савета і ў перыяд паміж імі пастаянныя камісіі садзейнічаюць эфектыўнай рабоце вышэйша-

Як вядома, сесіі Вярхоўнага Савета БССР збіраюцца два разы ў год. У перыяд паміж імі дзейнічаюць Прэзідыум Вярхоўнага Савета і пастаянныя камісіі. Назву «пастаянныя» яны атрымалі не выпадкова. Камісіі ствараюцца на тэрмін паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета, а не для выканання разовага даручэння, і на працягу пяці гадоў дзейнічаюць пастаянна. Работа дэпутатаў у пастаянных камісіях з'яўляецца важнай формай іх удзелу ў дзейнасці Вярхоўна-

га Савета, які вырашае дзяржаўныя пытанні, істотнай прадумовай усебаковага і дэлавога абмеркавання іх на сесіях.

У Вярхоўным Савета дзевятага склікання было выбрано 17 пастаянных камісій. У іх працавала 320 дэпутатаў, або звыш 74 працэнтаў іх агульнай колькасці.

Згодна з палажэннем аб пастаянных камісіях, яны маюць права заканадаўчай ініцыятывы. Па даручэнню Вярхоўнага Савета, яго Прэзідыума або па сваёй ініцыятыве пастаянныя камісіі падрыхтоўваюць праекты законаў, указаў і пастанаў, абмяркоўваюць законапраекты, унесеныя на разгляд Вярхоўнага Савета, даюць па іх свае заключэнні. Работа над законапраектамі ажыццяўляецца на самай дэмакратычнай аснове. У залежнасці ад характару акта ў ёй прымаюць удзел тыя або іншыя пастаянныя камісіі, законапраекты накіроўваюцца на заключэнне міністэрствам, ведамствам, выканаўчым камітэтам мясцовых Саветаў народных дэпутатаў, навуковымі ўстановамі і грамадскімі арганізацыямі, а ў неабходных выпадках публікуюцца ў друку.

ДЗЕ І ЯК АДПАЧЫВАЮЦЬ БЕЛАРУСКІЯ СЯЛЯНЕ

КАЛГАСНЫ САНАТОРЫЙ

У гэтай здраўніцы, размешчанай у сасновым лесе, можна не толькі добра адпачыць, але і прайсці курс лячэння. Яе пабудавалі сумесна дванаццаць калгасаў — калектыўных сялянскіх гаспадарак Беларусі.

— Аб тым, каб стварыць для калгаснікаў санаторый-прафілакторый, падобныя на тыя, што будуць для рабочых прамысловыя прадпрыемствы, мы думалі даўно, — расказвае старшыня сельскагаспадарчага кааператыву «Светлы шлях» Уладзімір Калачык. — І наш, і суседнія калгасы атрымліваюць мільённыя даходы. Дабрабыт сялян расце, растуць і іх запатрабаванні. Усё больш папулярным становіцца правядзенне водпуску ў камфартабельных санаторыях і дамах адпачынку. Напрыклад, у нашым калгасе з 600 працоўных прыкладна 200 — 220 штогод атрымліваюць пуцёўкі ў такія здраўніцы, але поўнаасцю попыт мы не маглі задаволіць.

Вось чаму, калі на чарговым агульным сходзе калгаснікаў, які вырашае ўсе важнейшыя справы кааператыву, Уладзімір Калачык прапанаваў пабудаваць за кошт арцелі санаторый, яго ахвотна падтрымалі. Адначасова вырашылі ўвайсці ў долю з іншымі калектыўнымі гаспадаркамі, каб стварыць здраўніцу па самых высокіх стандартах. Суседнія калгасы падтрымалі ініцыятыву «Светлага шляху».

Пабудова санаторыя-прафілакторыя на 500 месц, названага «Беларусь», абышлася ў 4,5 мільёна рублёў. Усе 12 калгасаў унеслі грошы на паявых пачатках і цяпер карыстаюцца яго паслугамі на роўных.

Сяляне прыязджаюць сюды па пуцёўках, якія выдаюць калгасы. Яе поўны кошт — 110 рублёў, аднак калгаснікі плацяць толькі 30 працэнтаў ад гэтай сумы. Астатнія расходы бярэ на сябе кааператыў. А ся-

ляне, што вызначыліся ў працы, калгасныя пенсіянеры, удзельнікі другой сусветнай вайны атрымліваюць пуцёўкі бясплатна.

Калгасны санаторый хутка заваяваў папулярнасць. Тут ёсць цэнтры функцыянальнай дыягностыкі, алергалагічны і рэнтгенаўскі кабінеты, залы лячэбнай гімнастыкі і масажу. Узведзен корпус, дзе можна прымаць марскія, шалфейныя, ёда-бромістыя і іншыя ванны.

— У бліжэйшым будучым мы думаем расшырыць нашу здраўніцу, — гаворыць Уладзімір Калачык. — Не забываем і аб тым, што неабходна своечасова праводзіць мадэрнізацыю медыцынскага абсталявання.

— Хто аплаціць новыя расходы?

— Пайшчыкі. Акрамя таго, значная сума паступае з цэнтралізаванага фонду сацыяльнага страхавання прафсаюза работнікаў сельскай гаспадаркі (грамадзяне СССР у фонды сацыяльнага страхавання адлічваюць не робяць).

Аб тым, як арганізаваны адпачынак сялян у Беларусі, я папрасіў расказаць Барыса Шалькевіча, старшыню рэспубліканскага Савета па кіраванні курортамі прафсаюзаў.

— Міжгаспадарчыя аздаравленчыя комплексы, падобныя на «Беларусь», існуюць ва ўсіх шасці абласцях рэспублікі. Яны размяшчаюцца звычайна там, дзе ёсць мінеральныя крыніцы, гаючыя гразі і да т. п. Лячэнне праводзіцца на строга навуковай аснове, урачы здраўніц падтрымліваюць пастаянныя кантакты з супрацоўнікамі навуковых цэнтраў Міністэрства аховы здароўя БССР.

Развіваючы масавы адпачынак сялян, мы перш за ўсё арыентуемся на іх пажаданні. Так, напрыклад, у апошнія гады ўсё больш папулярным становіцца адпачынак усё сям'ёй, таму больш адкрываецца так званых «сямейных» здраўніц. Улічваючы пажаданні моладзі, будзем турыстычныя базі палатачныя гарадкі на берагах рэк і азёр. Тым, хто аддае перавагу гарачаму сонцу, морю, выдзяляем пуцёўкі на Чарнаморскія ўзбярэжжы...

Рыгор КОЛАБАЎ.

НАСТУП НА ЭРОЗІЮ

Землі, перасечаныя лагчынамі і ярамі, можна ўводзіць у сельскагаспадарчую вытворчасць. Гэта на справе даказалі працаўнікі Карэліцкага раёна. Па рэкамендацыі вучоных яны ажыццявілі комплекс агратэхнічных, луга- і лесамеліярацыйных мерапрыемстваў. У калгасе імя Калініна прагрэсіўныя спосабы апрацоўкі

глебы выкарыстаны амаль на тысячы гектараў. Калгас «Новае жыццё» ўвёў у севазрот 45 гектараў залагчыненых няўдобиц. Важным сродкам для ўзбагачэння такіх глеб і прадухілення іх змывання з'явіўся шматгадовы лубін. На племзаводзе «Карэлічы» ўгодзі, пакрытыя густой сеткай лагчын, засадзілі лесам.

Вопыт Карэліцкага і іншых раёнаў выкарыстаны пры распрацоўцы праектаў унутрыгаспадарчага землеўпарадкавання. Інстытут Белгінпразем завяршыў іх складанне для ўсіх участкаў, глебы якіх пашкодзаны эрозіяй або маюць тую небяспеку.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

Напрыклад, у падрыхтоўцы праекта Зямельнага кодэкса Беларускай ССР удзельнічала сем пастаянных камісій: па сельскай гаспадарцы, заканадаўчых прапароў, па ахове прыроды, па прамысловасці, па будаўніцтве і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў, па камунальнай гаспадарцы, добраўпарадкаванню і транспарту будаўніцтву, па транспарту і сувязі. У ліку дэпутатаў—членаў камісій—партыйныя і савецкія работнікі, спецыялісты сельскай гаспадаркі і радавыя калгаснікі, старшыні калгасаў і дырэктары саўгасаў, кіраўнікі прамысловых прадпрыемстваў і будаўнічых арганізацый.

Праект Кодэкса быў разасланы на заключэнне міністэрствам і ведамствам рэспублікі, выканкомам мясцовых Саветаў народнага дэпутатаў. Вялікую падмогу ў падрыхтоўцы праекта аказалі спецыялісты, вучоныя, работнікі савецкіх і сельскагаспадарчых арганізацый. У выніку ўсебаковага абмеркавання праект Зямельнага кодэкса быў прыкметна палепшаны, дапоўнены шэрагам новых важных палажэнняў. З улікам заўваг і прапароў праект быў падрабязна разгледжаны на сумесным пленарным пасяджэнні сямі камісій, адобраны і вынесены на сесію Вярхоўнага Савета рэспублікі, дзе з дакладам выступілі старшыня Камісіі па сельскай гаспадарцы.

У дзейнасці пастаянных камісій Вярхоўнага Савета БССР важнейшае месца займаюць пытанні далейшага развіцця эканомікі рэспублікі, павышэння матэрыяльнага добрабыту і культурнага ўзроўню жыхароў.

Планава-бюджэтная і іншыя камісіі задоўга да сесіі Вярхоўнага Савета папярэдне разгледзілі, прадстаўленыя Саветам Міністраў БССР на зацвярджэнне Вярхоўнага Савета, зацвярджаючы даклады кіраўнікоў Дзяржплана, міністэрстваў і ведамстваў, аблвыканкомаў і Мінскага гарвыканкома па гэтых пытаннях, глыбока аналізуюць ход выканання планавых заданняў, выяўляюць недахопы і існуючыя рэзервы для павышэння эфектыўнасці грамадскай вытворчасці і якасці работы, росту добрабыту народа. Свае заўвагі і прапароны пастаянныя камісіі змяшчаюць у заключэннях па Дзяржаўнаму плану эканамічнага і сацыяльнага развіцця і Дзяржаўнаму бюджэту рэспублікі, што прадстаўляецца Вярхоўнаму Савету і ў садакладзе, з якім па даручэнню камісій выступае на сесіі старшыня Планава-бюджэтнай камісіі.

У заключэнні па плану на 1979 год, напрыклад, прапаноўвалася за кошт лепшага выкарыстання матэрыяльных і сыравінных рэсурсаў, абсталявання павялічыць выпуск тавараў народнага спажывання на прадпрыемствах лёгкай, мясцовай, лясной і дрэвапрацоўчай, харчовай прамысловасці. Прапароны камісій была разгледжана Саветам Міністраў БССР і з улікам яе план вытворчасці тавараў масавага попыту быў павялічаны на 110 мільянаў рублёў. Па прапароў пастаянных камісій у план было ўключана будаўніцтва шэрагу новых аб'ектаў, у тым ліку Мсціслаўскай раённай бальніцы ў Магілёўскай вобласці, дзвюх школ у Гродзен-

скай вобласці, музея ў Мядзельскім раёне Мінскай вобласці і г. д.

У адпаведнасці з планам эканамічнага і сацыяльнага развіцця ў рэспубліцы праводзіцца комплексна мерапрыемства па павышэнню эфектыўнасці сельскагаспадарчай вытворчасці. У гэтай рабоце актыўна ўдзельнічаюць пастаянныя камісіі Вярхоўнага Савета і, перш за ўсё, Камісія па сельскай гаспадарцы. Яна дапамагае гаспадарцы планавыя паказчыкі, вывучае пытанні, звязаныя з павышэннем выкарыстання зямельнага ўгоддзяў, сельскагаспадарчай тэхнікі, павышэннем прадукцыйнасці жывёлагадоўлі.

Вялікае значэнне для развіцця народнай гаспадаркі мае капітальнае будаўніцтва, транспарт, сувязь. Таму адпаведныя галіновыя камісіі займаюцца пытаннямі выканання планавых заданняў па асваенню капітальных укладанняў на вытворчасць і сацыяльна-культурнае будаўніцтва, работы чыгуначнага і аўтамабільнага транспарту, развіцця сеткі дарог і камунальных прадпрыемстваў.

Нашы планы—гэта не толькі планы гаспадарчага будаўніцтва, але і сацыяльнага прагрэсу. Яны служыць дасягненню вышэйшага ступеня сацыяльна-вышэйшага грамадства—найбольш поўнаму задавальненню матэрыяльных і духоўных патрэбнасцей людзей. У гэтай сувязі ў дзейнасці пастаянных камісій цэнтральнае месца займаюць пытанні народнай адукацыі і культуры, медыцынскага, гандлёвага і бытавога абслугоўвання насельніцтва, аховы працы і сацыяльнага забеспячэння.

Так, Камісія па бытавому

абслугоўванню насельніцтва ўдзельнічала ў падрыхтоўцы пытання «Аб стане і мерах па далейшаму палепшэнню бытавога абслугоўвання насельніцтва Беларускай ССР» на восьмую сесію Вярхоўнага Савета і выступіла з садакладам. Многія прапароны дэпутатаў па палепшэнню службы быту знайшлі адлюстраванне ў Пастанове Вярхоўнага Савета, выкананне якой дэпутаты ўзялі пад кантроль. Праводзіліся правяркі стану спраў у шэрагу раёнаў Брэсцкай, Гомельскай, Гродзенскай абласцей.

Клопат аб жанчынах і дзецях—закон нашага грамадства. Вырашэнню гэтых пытанняў шмат увагі ўдзяляе Камісія па ахове здароўя і сацыяльнаму забеспячэнню і Камісія па пытаннях працы і быту жанчын, аховы мацярынства і дзяцінства. За апошні перыяд членамі гэтых камісій праводзіліся правяркі стану аховы працы і медыцынскага абслугоўвання жанчын, якія працуюць на прадпрыемствах і ў арганізацыях гарадоў Магілёва і Барысава, Міністэрства мясной і малочнай прамысловасці БССР, у калгасах і саўгасах Мінскай вобласці, аздаруленія дзяцей у Гродзенскай вобласці. Вынікі правярак разгледзілі на пасяджэннях камісій, распрацоўваліся мерапрыемствы, накіраваныя на ліквідацыю выяўленых недахопаў, далейшае палепшэнне ўмоў працы, медыцынскага і бытавога абслугоўвання жанчын і дзяцей.

У полі зроку дэпутатаў знаходзяцца таксама пытанні, што датычаць дзейнасці нашай рэспублікі на міжнароднай арэне. Камісія па замежных

справах заслухоўвала справы-зачы кіраўнікоў дэлегацый Беларускай ССР аб удзеле ў рабоце сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, Генеральных канферэнцый ЮНЕСКА, на сесіі Міжнароднай Арганізацыі Працы, вывучыла стан абслугоўвання замежных турыстаў, якія наведваюць Беларускую ССР, развіццё сяброўскіх сувязей беларускіх гарадоў з гарадамі замежных краін, давала заключэнне Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Беларускай ССР па пытаннях ратыфікацыі шэрагу міжнародных канвенцый.

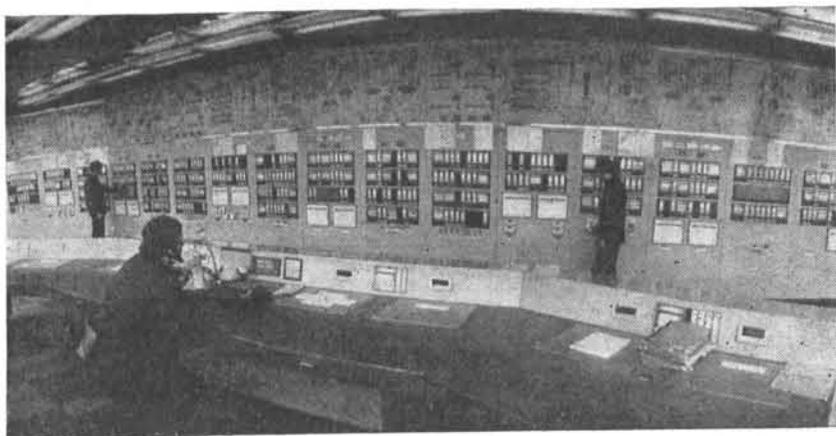
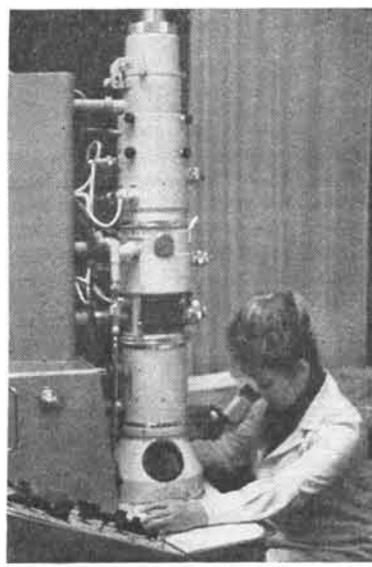
Усяго ў дзевятым скліканні пастаянныя камісіі вывучылі і разгледзелі на сваіх пытаннях 150 пытанняў дзяржаўнага, гаспадарчага і сацыяльна-культурнага будаўніцтва.

Свае рэкамендацыі па разгледжаных пытаннях камісіі накіроўваюць міністэрствам, ведамствам, мясцовым Саветам народных дэпутатаў, а найбольш важныя пытанні выносяць на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета або ўрада рэспублікі.

Ажыццяўляючы свае кантрольныя функцыі, праводзячы арганізатарскую работу, пастаянныя камісіі Вярхоўнага Савета БССР павышаюць адказнасць міністэрстваў і ведамстваў, мясцовых дзяржаўных арганізацый за выкананне законаў і пастаноў, прымаемых Вярхоўным Саветам рэспублікі, садзейнічаюць больш паспяховаму ажыццяўленню планаў эканамічнага і сацыяльнага развіцця рэспублікі.

Іван БЕРАСЦЕНЬ,
загадчык аддзела
Прэзідыума Вярхоўнага
Савета БССР.

ВЯЛІКАЯ ХІМІЯ МАГІЛЁВА

ЯКАСЦЬ ГАРАНТУЮЦЬ ВУЧОНЫЯ

Больш чым удвая скарацілі затраты працы на ўтрыманне ўспраўнасці даільных устаноў гаспадаркі Гарадоцкага, Мастоўскага і Нясвіжскага раёнаў. Гэта стала магчымым дзякуючы ўкараненню новай, прагрэсіўнай формы тэхнічнага абслугоўвання абсталявання, якое забяспечвае яго работу ў аптымальным рэжыме.

Суадносіны тантаў пульсацый, жорсткасці гумы даільнага апарата адыгрываюць у машынным даенні тую ж ролю, што і вопыт, асабістае майстэрства дары і ў ручным.

Вучоныя Усесаюзнага навукова-даследчага і тэхналагічнага інстытута мантажу, эксплуатацыі і рамонту машын і абсталявання жывёлагадоўчых і птушкагадоўчых ферм вызначылі аптымальныя параметры, устанавілі залежнасць іх змянення ў працэсе эксплуатацыі ўстаноў, што дало магчымасць перайсці ад перыядычнага догляду да абслугоўвання па фактычнаму санітарнаму і тэхнічнаму стану.

Пры такой арганізацыі работ важнае месца адводзіцца кантролю за ўстаноўкамі і своечасовай іх настройкай. З гэтай мэтай распрацаваны і ўкаранены цэлы комплекс кантрольна-дыягнастычнага абсталявання.

ШЛЯХАМ РЭКАНСТРУКЦЫІ

Комплекс, на якім адформіравана восем тысяч свіней, вырастае ў калгасе «Прамень Кастрычніка» Мазырскага раёна. Ён створаны на месцы дробнай фермы. Па праекту старшыні праўлення В. Сазонава, дыпламаванага інжынера-механіка, сельскія ўмельцы абсталявалі закрытыя плячоўкі, аснасілі іх карма-раздатчыкамі, механізмамі для ачысткі памяшканняў, устаноўкамі мікраклімату. Кожны аператар абслугоўвае тысячы жывёлін. Новы комплекс даў за год звыш паўмільёна рублёў прыбытку, што з лішкам акупіла расходы на будаўніцтва і механізацыю. У гэтым і іншых калгасах шляхам рэканструкцыі і рэстаўрацыі існуючых ферм створаны таксама буйныя комплексы, на якіх сканцэнтраваны адном буйной рагатай жывёлы.

На падставе міжгаспадарчай кааперацыі вырашаецца і кармавая праблема. Тры філіялы з'явіліся ў прадпрыемства «Прыпяць», што дзейнічае на меліяраваных пойменных землях.

У гэтай пяцігодцы гаспадаркі Беларускай рэканструйвалі і тэхнічна пераўзброілі фермы для ўтрымання звыш паўмільёна галоў жывёлы.

Я. ГАЛКІН.

Магілёўскае аб'яднанне «Хімвалакно» сёння—гэта вытворчасць дыметылтэрафталату, сінтэтычнага валакна, сінтэтычных комплексаў нітак, вопытна-прамысловая вытворчасць поліэфірнага валакна бесперапынным спосабам з чыстай тэрафталевой кіслатай, лаўсана і многага іншага.

Тыя, хто працуе на гэтым вя-

лізным прадпрыемстве, маюць сваю бальніцу, санаторый-прафілакторый, дзве паліклінікі, базу адпачынку, Палац спорту, дзіцячыя сады, яслі, піянерскія лагеры. Кожны год больш за 500 сем'яў магілёўскіх хімікаў спраўляюць наведванні. Толькі сёлета яны атрымаюць 56 тысяч квадратных метраў жылой плошчы, інтэрнат, дзіцячы камбі-

нат, піянерскі лагер на ўзбярэжжы Чорнага мора ў Анапе, грамадска-гандлёвы цэнтр у гарадку хімікаў.

НА ЗДЫМКАХ: Наталля ЗАЙЦАВА працуе старшым лабарантам тэхстыльнай лабараторыі ў апрацоўчным цэху; адзін з цэхаў прадпрыемства; у лабараторыі электроннай мікраскапіі даследуюцца ўзоры прадук-

цы. За мікраскопам лабарант Галіна ТРАЦЭЎСКАЯ; абмяркоўваецца новы асартымент вырабў. Начальнік праектна-канструктарскага аддзела Васіль АЛЕСАЎ (другі справа) раіцца з калегамі; галоўны пульт, адсюль кіруюць шматлікімі тэхналагічнымі працэсамі.

Фота С. КРЫЦКАГА.

МОЛОДОСТЬ и дорога... Эти понятия — прекрасное сочетание. Если говорят, что дорогу осилит идущий, то, наверное, правильно будет сказать, что построит ее идущий. Именно поиск и молодость — характерные черты участников студенческого конструкторского бюро (СКБ) факультета дорожного строительства Белорусского политехнического института. Здесь учатся строить дороги. Это закономерно. А недавно стало известно: здесь и строят дороги! То есть разрабатывают проекты, которые воплощаются в жизнь.

— Почему именно студентам была поручена разработка проектов? Ведь дорога — это объект большого государственного значения, проектирование которого по силам большому коллективу зрелых специалистов...—обратился я к преподавателям факультета.

— Достижению этой зрелости еще в вузе способствуют студенческие конструкторские бюро, — сказал заведующий кафедрой проектирования дорог, доцент, кандидат технических наук Михаил Куделко. — Право на столь высокое доверие студенты уже доказали. Мы имеем статус самостоятельной государственной проектной организации. Нам выделяются средства на выполнение всех изыскательских и проектных работ. Их мы ведем на хозяйственных началах со строительными организациями республики.

— Поясните, пожалуйста, нашим зарубежным читателям, что такое хозяйственный договор?

— Документ, требующий выполнения определенного вида работ в предусмотренные сроки и с хорошим качеством. Многие учебные заведения СССР заключают хозяйственные договоры с предприятиями на научные разработки, а также на выполнение проектных, изыскательских работ для предприятий, организаций.

Казалось бы, не рано ли взваливать столь тяжкий груз на хрупкие плечи студента? Опыт показал, что максимальное сближение учебы с практикой помогает достичь высокого качества подготовки специалистов.

Конечно, в студенческое конструкторское бюро приходят хорошо успевающие, проявившие склонность к творческой работе юноши и девушки. Дело это сугубо добровольное, и те, кто по каким-либо причинам не могут продолжать работу в СКБ, занимают по общей программе. К тому же деятельность бюро тесно увязана с учебной программой, и—мы в этом убедились— как специалисты студенты в бюро растут на глазах.

О работе студенческого конструкторского бюро можно судить по тому, что уже сделано. Проект дороги в Логойском районе Крайск — Дениски протяженностью 32 километра уже, можно сказать, воплощен: построено 27 километров. Сданы рабочие чертежи 20-километрового участка Новогрудок—Любча. Строительство начнется весной. Завершается работа над проектированием 10-километровой трассы в Гродненской области. Приступили к проектированию автомобильной дороги в Сморгонском

ДОВЕРИЕ: СТУДЕНТЫ ПРОЕКТИРУЮТ ВАЖНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ОБЪЕКТ

ЗДЕСЬ НАЧИНАЮТСЯ ДОРОГИ

районе. Длина ее 16 километров. А также параллельно разрабатывается проект шоссе в Островецком районе.

— С чего же начинается дорога? — спросил я у научного руководителя СКБ кандидата технических наук Ивана Яцевича.

— Разумеется, с проекта, а точнее, с работы комиссии, в составе которой есть представители всех заинтересованных организаций. Ведь проект дороги— это большой комплекс организационных, изыскательских, расчетных задач. Например, в совещании, предшествовавшем разработке проекта дороги Новогрудок — Любча, участвовали председатель Новогрудского районного Совета народных депутатов (руководитель комиссии), представитель Государственного комитета республики по охране природы, руководители пяти колхозов, по землям которых пройдет дорога, и другие специалисты. Задача комиссии — выбрать оптимальный маршрут относительно населенных пунктов, которые должна соединить дорога, увязать его с линиями связи, электропередач, дорогами, культурными землями колхозов, совхозов, мелиоративными сооружениями, лесными угодьями и многим другим.

— Когда приступают к делу студенты, и как организована их работа?

— Проектирование можно разделить на три этапа. О первом мы говорили. Затем, летом, в период производственной технологической практики, бригада из 20 человек (участники студенческого конструкторского бюро) выезжает на место изысканий. Состав бригады — 10

студентов третьего курса и 10 — четвертого.

Выезжаем в поле, ставим палатки и начинаем работать. Наше дело организовано так, чтобы каждый студент прошел по всей технологической цепочке— научился оформлять данные, работать с приборами и даже готовить обед...

За неполный месяц бригада успевает собрать весь необходимый материал, а затем студенты уезжают на практику в организации, а потом — на каникулы. Встречаются все уже в новом учебном году. За зиму успевают обработать дан-

ные и подготовить проект участка дороги. Кстати, дипломная работа выпускников — это составная часть реального проекта, который затем воплощается в такую же реальную дорогу.

Весь процесс помогает студентам ощутить еще в стенах вуза свою причастность к большому, серьезному делу, воспитывает у них качества зрелого специалиста.

О том, что СКБ улучшает подготовку специалиста, говорят сами студенты. Вот что пишет, например, недавний выпускник, ныне преподаватель гомельского техникума, Владимир Биран: «...Год в СКБ — это пол-института. Одно дело слушать, а другое — своими руками что-то создавать. Я за СКБ!»

Его поддерживают и нынешние участники бюро. Вот высказывание Николая Саковича, студента пятого курса: «СКБ меня захватило полностью. Ведь, согласитесь, что участвовать в работе от первого колышка до готового технического проекта, который затем станет настоящей дорогой, — это ли не мечта студента?! К тому же убедился: чем больше дел, тем больше у тебя свободного времени... Это звучит парадоксально, но я стал больше успевать, чем до СКБ».

Кстати, Иван Яцевич тоже был участником бюро, его молодой коллега кандидат технических наук Владимир Малиновский и многие нынешние преподаватели и аспиранты института прошли школу СКБ.

С 1968 года (время образования бюро) студенты, конечно, под руководством преподавателей, спроектировали и

провели изыскания 225 километров дорог. Через СКБ прошли более 250 человек. Годовой экономический эффект работы этого бюро составил четверть миллиона рублей. Таков итог сплава молодости, знаний, поиска.

Хочу заметить, что студенты работают в СКБ не безвозмездно. Летом они получают до 90 рублей в месяц, а зимой — половину этой ставки да еще стипендию. Так что материально они обеспечены прекрасно. Но, конечно же, не меркантильная сторона влечет их в СКБ.

— Какова роль преподавателей в раз- работе проектов? — спросил я у Николая Саковича.

— Каждый студент получает задание. Преподаватели помогают подобрать литературу, проверяют, помогают устранять ошибки. В СКБ сложилась в полном смысле творческая атмосфера. И работа над проектом — творчество. Все это и привлекает ребят.

— В будущем к работе в СКБ подключатся архитекторы, строители, и тогда мы сможем проектировать дороги и высоких категорий, как, например, олимпийская магистраль Минск — Брест. Но такое будет возможно лишь в архитектурно-строительном институте, который уже строится.

— Какая тема твоей дипломной работы?

— Часть проекта дороги, которая будет построена! — с гордостью ответил Николай.

С Иваном Яцевичем и Николаем мы заглянули в бюро. Там работа шла всю. На досках — листы, испещренные линиями, значение которых известно пока лишь посвященным. Но это детали дорог, так необходимых и понятных всем. Девушки, парни что-то спрашивали, уточняли, исправляли... Сосредоточенные лица, диалоги вполголоса, шорох карандаша по бумаге...

На листе студента четвертого курса Артура Поцюса прочел: «Рекультивация резерва». Автор пояснил:

— Заканчиваю проект восстановления карьера, откуда будет взят гравий для строительства дороги. Ведь весь растительный слой земли мы снимаем и складываем. Затем, когда дорога будет построена, этой плодородной землей восстанавливаем карьеры местных материалов и пространство у дороги. Карьеры превратятся в поля, где посеют, возможно, хлеб...

Мне увиделась захватывающая картина. Там, где природа сотворила безжизненный бугор из гравия, зазвенит колыбелью рожь. Значит, в СКБ студенты конструируют не только дороги. Здесь они «конструируют» и облик земли, и человека завтрашнего дня, способного решать любые проблемы, которые поставит время.

Георгий ПАУЛЯ.

пішуць землякі

ЛЮБІЦЬ СВОЙ КРАЙ

Прачытаў невялікую, але дарагую для мяне кніжачку Д. Чаркасавай «Люблю» пра беларускую паэтку Канстанцыю Буйло. Чытаў і ўспамінаў Радзіму, сваю хатку ў вёсцы Рудавец на Брэстчыне, школку. Школай і назваў яе цяжка. Было нас, здаецца, хлопчукоў 20, адзін тыдзень займаўся ў аднаго ў хаце, на наступным тыдні пераносілі лаўкі ў суседнюю хату і вучыліся там. Дзяўчат сярод нас не было, бо казалі, што ім трэба займацца гаспадаркай, а не навукай. Ім, бедным, было яшчэ горш, чым нам. Правучыўся я два гады, і на тым мая адукацыя скончылася, бо бацька сказаў, што з навукі ёсць хлеб не будзеш, а селяніну трэба мець зямелькі паболей.

З дванаццаці гадоў пачаў служыць людзям па вёсках, пасвіў кароў. Калі падрас, працаваў на фортах у Брэсцкай крэпасці. А потым і гэтай работы не стала, і тады бацька сказаў: «Едзь, сынок, за мя-

жу, шукай там кавалак хлеба».

Цяпер мая Беларусь велічная і развітая рэспубліка. З простых сялян выйшлі вучоныя, касманаўты, пісьменнікі. У школах вучацца хлопчыкі і дзяўчынкі. На сваёй роднай беларускай мове яны чытаюць вершы Канстанцыі Буйло, якія вучаць любіць і шанавать свой родны край, сваю Радзіму.

Сямён ТРЫХАНЮК.
ЗША.

ГОРЖУСЬ, ЧТО Я СЛАВЯНИН

Я хочу написать про книжку «Люблю», недавно мною полученную. От всего сердца благодарю за интересный рассказ о жизни и творчестве замечательной белорусской поэтессы Констанции Буйло. Как хорошо, что в книжке полностью помещено чудесное стихотворение «Люблю». Очень хочу выучить его наизусть.

Есть в книжке и стихотворение К. Буйло «А старасці няма», взволновавшее меня. Мне 62 года, но я не чувствую себя старым дедом, потому что

«у грудзях жывое сэрца б'ецца», как пишет поэтесса. Я счастлив, что, кроме русского, украинского, болгарского и польского языков, понимаю и люблю прекрасный белорусский язык.

Я — славянин и очень горжусь этим!

Не могу не сказать и о брошюре «Вершины покоряются молодым». Раньше ребенок из бедной семьи был обречен всю жизнь оставаться бедняком. Теперь в простых советских семьях вырастают космонавты, как В. Коваленко, парламентарии, как Тамара Барановская, учителя и инженеры, поэты и композиторы. Действительно — все вершины покоряются молодым.

Юрий РОСАДИНСКИЙ.

Австралия.

Вялікае дзякуй за кніжку «Люблю» «Бібліятэчкі» газеты «Голас Радзімы». «Люблю наш край, старонку гэту» — словы з вершы беларускай паэтэсы Канстанцыі Буйло жывуць у маім сэрцы з дзяцінства. Напэўна, усе беларусы адчуваюць гэтую любоў, дзе б яны ні жылі.

ЗША.

В. КЛАЧКО.

Прышоў люты з завеямі і снегападамі.

Фота П. НІКІЦІНА.

Так выглядае сёння вёска Малеч — цэнтр саўгаса імя 60-годдзя Кампарты Беларусі Бярозаўскага раёна.

Што? * Як? * Чаму?

З калектывізацыяй, узбудненнем сельскай гаспадаркі ў вёсцы не знікла асабістая гаспадарка сялян. Кожная сям'я мае прысядзібны ўчастак і ўласную жывёлу. У апошнія гады калгасы і саўгасы будуць сельскія пасёлкі з шматкватэрнымі дамамі калектывнага карыстання. Але пакуль што большасць беларускіх сялян мае свой уласны дом, а пры доме, вядома, і свой

СЯЛЯНСКІ ПАНАДВОРАК

Адгэтуль, са свайго двара, пачынаецца ў чалавека пазнанне жыцця і свету. Мабыць, і ў нашых суайчыннікаў, што жывуць за мяжой, з бацькоўскай хатай і з усім, што было вакол яе, звязаны самыя яркія ўспаміны дзяцінства. І, мабыць, тым, хто збіраецца наведаць Радзіму, хоцца ўбачыць свой родны кут такім, якім быў ён шмат гадоў назад.

Наўрад ці магчыма гэта. І вёскі ў цэлым, і кожная сялянская сядзіба ў паасобку змянілі свой выгляд не толькі пад уздзеяннем часу. Галоўная прычына — пераход ад аднаасобнага вядзення гаспадаркі да калектывных форм.

Перш-наперш, сяляне адмовіліся ад гумнаў. Гаспадарчая пабудова, дзе складалі і сушылі снапы, малацілі, ачышчалі і сартавалі збожжа, са стварэннем калгасаў стала непатрэбнай. Са зносам гумнаў, ліквідацыяй прыгуменнаў ладных кавалкі зямлі пайшлі пад агароды і сады.

Па-другое, зменшылася ўвогуле гаспадарчая частка двара. Калгасныя і саўгасныя сем'і не маюць коней ці іншай уласнай рабочай жывёлы — значыць, непатрэбна столькі гаспадарчага рыштунку, як пры аднаасобніцтве. А ўспомніце: пры старым жыцці сялян імкнуўся, каб гаспадарчыя будынкi ў яго былі нават больш трывалыя, чым хата, бо з імі звязваліся надзеі на лепшае.

На сучаснай сялянскай сядзібе самае віднае месца заняў жылы дом, абавязкова з верандай або прасторнымі сенямі. Ад вуліцы да ганку вядзе дарожка, вымашаная асфальтам або пліткамі. Перад вокнамі — кветнікі. Недзе тут, бліжэй да вуліцы, на многіх панадворках можна ўбачыць гараж для ўласнай легкавой аўтамашыны. З гаспадарчых пабудов калгаснікі і рабочыя саўгасаў пакінулі пераважна адну — хлёў, дзе трымаюць жывёлу (карову, цялё, свіней), захоўваюць корм, паліва. Хлёў стараюцца ставіць за домам, каб ён быў менш бачны з вуліцы і не псаваў выгляд двара.

Ёсць на панадворку яшчэ адзін аб'ект, якім сяляне звычайна любяць пахваліцца. Гэта склеп (паграб). Мець добры склеп — значыць дастаць запасы розных прадуктаў. Будуюць склеп часцей за ўсё ў зямлі непдалёку ад дому, радзей — у сенях пад падлогай. Прызначаны ён не толькі пад бульбу. Падсобная гаспадарка дае шмат магчымасцей для нарыхтоўкі на зіму розных саленняў, марынаванняў, варэнняў, кампотаў. Такая цяпер у вёсцы мода пайшла.

На сялянскі панадворак цяпер не так часта ўз'язджае конная павозка — часцей аўтамашына. Шмат розных прадуктаў, асабліва корму для жывёлы, дае сялянину грамадская гаспадарка. Патрэбна месца, каб згрузіць, упарадкаваць. Новыя двары звычайна прасторныя. Павялічылася адлегласць паміж суседнімі дамамі — тут уведзена пэўнае патрабаванне, за захаваннем якога сацыяльныя раённыя архітэктары.

Малюнак сучаснага сялянскага панадворку быў бы няпоўны, калі не сказаць, што да кожнага дома працягнуты праводы ад электраліній і радыёсеткі, што недзе знаходзіцца месца на аўтаномную тэлеантэну.

В ПРЕЗИДИУМЕ АКАДЕМИИ НАУК СССР

Президиум АН СССР рассмотрел вопрос об антиобщественной деятельности академика А. Сахарова.

Президиум АН СССР отметил, что академик А. Сахаров, несмотря на порицание Академии наук СССР, продолжает осуществлять действия, направленные на подрыв советского строя, на фактическое проведение подрыва советского Союзом политике мира, борьбы за ограничение вооружений, за разрядку международной напряженности, политике, пользующейся поддержкой советских ученых и всего советского народа.

Сахаров стал на путь прямого одобрения политики наиболее реакционных, агрессивных империалистических кругов, как например, сенатора Джексона в США, что объективно содействовало ограничению научных и экономических связей западных стран с Советским Союзом, создавало почву для антисоветской деятельности за рубежом.

Президиум АН СССР осудил действия академика А. Сахарова, направленные против интересов нашей страны и советского народа, содействующие нагнетанию международной напряженности, порочащие высокое звание советского ученого.

ИСТОРИЯ ПАДЕНИЯ АКАДЕМИКА А. САХАРОВА

СПРАВЕДЛИВОЕ РЕШЕНИЕ

Академик Сахаров лишен звания Героя Социалистического Труда, всех правительственных наград и лауреатских званий. Мера исключительная, но справедливая.

Кто такой Сахаров? Кому он служит? Сахаров встал на путь прямого предательства интересов нашей Родины, советского народа, превратился в оголтелого противника социалистического строя, перешел в лагерь воинствующих антикоммунистов, в стан ярых поборников «холодной войны». Вот кому он стал служить, скатываясь в самое грязное болото реакции.

Наши враги — империалисты и антикоммунисты всех мастей — подняли на щит имя Сахарова, потому что увидели в нем удобную фигуру для проведения идеологических диверсий против Советского Союза и стран социалистического содружества.

Борьба идей — дело не новое. Она родилась не вчера и умрет не завтра. Выступая за мирное сосуществование, за углубление процесса разрядки, коммунисты прекрасно отдают себе отчет в том, что никакого «идеологического сосуществования» в отношениях государств с различными социальными системами не было, нет и быть не может. Прекрасно знают об этом и наши противники. Но вместо борьбы идей они всеми силами расширяют фронты «психологической войны», пытаются превратить свои средства массовой информации исключительно в орудие идеологических диверсий, особенно под прикрытием искусственно раздутой на Западе шумихи о так называемом «нарушении прав человека» в социалистических странах.

Для осуществления диверсий нужны, естественно, и диверсанты. После второй мировой войны их вербовали из предателей и изменников. Но старое поколение фашистских карателей и убийц уходит. Нужны новые кадры. И вот вербовщики с Запада ищут слабых духом, которых привлекает возможность получить путем предательства Родины своего рода «международную известность». Этим-то людям профессиональные антисоветчики и пытаются представить «борцами за гражданские права» или «жертвами нарушения прав человека». Скажем прямо, улов отщепенцев внутри нашей страны оказался более чем скудным. Иначе и быть не могло. Несколько уголовников, несколько самолюбивых недоучек, пытавшихся привлечь внимание к своей персоне хоть таким образом. Поговорили они на разных антисоветских «голосах» и выдохлись.

Но вот в сети антикоммунистов попала рыба покрупнее. Это был академик Сахаров. И в него вцепились мертвой хваткой все те, кому вменено по долгу службы заниматься диверсиями против нашей страны, в том числе идеологическими: это и дипломаты, и журналисты, западноевропейские и заокеанские, в штатском и... тоже в штатском, но с военной выправкой. Они мигом сообразили, что от его имени и с его слов можно немало насочинять клеветы о СССР, а вымыслы о наличии у нас «инакомыслящих» подкрепить регалиями и званиями Сахарова.

Несколько лет назад Сахаров, будучи человеком крайне честолюбивым и тщеславным, устав, видимо, от теоретических изысканий в области физики и почувствовав, что здесь наступил у него творческий кризис, решил попробовать добиться известности на политическом, так сказать, поприще. Он даже заявил, что если его занятия ядерной физикой станут мешать «политической борьбе», то он, конечно же, предпочтет «политику». Тогда-то Сахаров и выступил с чулдовниной по своей нелепости идей о том, что для устранения угрозы термоядерной войны социализм должен капитулировать перед империализмом. Нелепость есть нелепость, даже если она исходит от академика. Так к этому у нас и отнеслись. А на Западе в ней углядели шанс для себя. И к Сахарову протянулись щупальца — начались интенсивные, неофициальные встречи академика с западными дипломатами, большей частью американскими, с журналистами, среди которых были и такие, которых больше всего интересовала прежняя работа Сахарова, имевшая прямое отношение к обороне нашей страны. В беседах с ними Сахаров неоднократно разбалтывал вещи, которые любое государство охраняет как свой важный секрет. Вокруг этих тем разгорались дебаты и в посольстве США, куда он наведывался регулярно.

Начались всевозможные выступления, в которых поливались грязью советский народ, государство, наш социалистический строй, наша внутренняя и внешняя политика. Посыпались всякого рода клеветнические «документы», «заявления», «обращения», «протесты» и прочее, и прочее. На базе враждебных Советскому Союзу материалов, состряпанных Сахаровым, западные радиостанции, ведущие «психологическую войну», выпустили в эфир не одну сотню антисоветских передач.

Сахаров подвизался в качестве проповедника империалистической политики и идеологии в ее наиболее агрессивном выражении. Всего лишь несколько примеров роли Сахарова в качестве агента империалистической пропаганды.

Он открыто призывал американскую военизацию к большей эскалации войны против вьетнамского народа, чтобы заставить его встать на колени перед интервентами. Сахаров, подпевая в унисон самым агрессивным американским кругам, советовал оказать всяческий нажим на СССР, чтобы помешать поставкам оружия демократическому Вьетнаму.

У любого нормального человека такие «призывы» Сахарова просто не укладываются в голове так же, как и его заявление о начале «эпохи консолидации и возрождения» в Чили, когда там у власти оказалась кровавая клика фашиста Пиночета.

Сахаров в своем нравственном падении дошел до того, что просил американские власти не передавать советскому правосудию бандитов отца и сына Бразинкасов, застреливших бортпроводницу нашего пассажирского самолета и ранивших летчика. Когда пролилась кровь женщин и детей в результате взрывов, совершенных в Московском метро террористом Затикином и его подручными, Сахаров и тут встал в позу защитника этих подлых убийц.

Он систематически подстрекает агрессивные круги капиталистических государств к вмешательству во внутренние дела социалистических стран, к военной конфронтации с Советским Союзом. Он подыгрывает врагам мира и разрядки в их попытках саботировать усилия миролюбивых государств по решению проблемы разоружения. Превосходя в своем усердии даже самых ярых американских «ястребов», Сахаров ратовал за то, чтобы США довели свои вооруженные силы до уровня, в 2—3 раза превышающего советские. Он расхваливал милитаристские планы Пентагона, касающиеся производства и размещения в Западной Европе нейтронного оружия. А ведь он отлично знал, что это оружие предназначается против социалистических стран, против Советского Союза, государства, где он вырос и живет, против советских людей.

Империалистическая пропаганда охотно использует подстрекательские заявления Сахарова для раздвигания антисоветской истерии, для подстегивания гонки вооружений, для дальнейшего нагнетания международной напряженности. Нельзя не сказать и о том, что совсем недавно Сахаров разразился вновь очередной порцией клеветы по адресу нашей страны, по адресу национально-освободительного движения и в который уж раз призвал империалистические державы усилить «давление на Советский Союз» в военном, экономическом и политическом отношении.

А за океаном требуют все новых и новых услуг от Сахарова. Его называют «тройским конем» в лагере социализма, от него ждут новых провокаций, и не безвозмездных, разумеется. Предатель, он потому и называется предателем, что продается. Нобелевская премия была вручена Сахарову в 1975 году отнюдь не за научные открытия, а за то, что его «открыли» на Западе как ярого антисоветчика. И уж потом последовали щедрые гонорары от реакционных газет и журналов, от вражеских центров и радиостанций...

Сахаров не только перешагнул грань закона, он сам перечеркнул все, что дали ему Родина, наш народ. Уговоры и предупреждения полностью себя исчерпали.

Хотели спасти? Да. Терпели, и терпели долго. С ним беседовали и его коллеги-академики, крупные советские ученые, и представители общественных организаций. Советские официальные органы неоднократно указывали ему на недопустимость антигражданского поведения; даже работники Прокуратуры СССР и те были вынуждены трижды предупреждать его... Все эти шаги он полностью игнорировал, упорно продолжая гнуть свою антисоветскую линию.

Помимо лишения Сахарова полученных им званий и наград, компетентные органы решили в административном порядке выслать его за пределы города Москвы.

Меры справедливые, обусловленные всем поведением Сахарова. И меры необходимые, в том числе в силу того, что Сахаров стал использоваться как канал для выведывания спецслужбами империалистических держав важных государственных секретов Советского Союза.

Больше нельзя мириться с диверсиями отщепенца и отступника. Такой исход является логическим завершением долгой, неприглядной и грязной истории падения человека, отрешившегося от своего народа, поставившего себя на службу иностранным хозяевам.

К. БАТМАНОВ.

(«Известия» от 24 января 1980 года).

«ЯК ПРЫХОДЗІЦЬ СТАЛАСЦЬ ДА СЫНОЎ»

ТВОРЧАСЦЬ ЯДНАЕ МАЛАДЫХ

Тыдзень, праведзены ў канцы снежня 1979 года на семінары маладых пісьменнікаў, многія з яго ўдзельнікаў запамінаюць на ўсё жыццё. Хаця нехта яшчэ не раз прыедзе сюды, у Каралішчавічы, каб у ДOME творчасці завяршыць сваю чарговую працу, а іншы, убачыўшы праз гадзі ў часопісах знаёмае па гэтай сустрэчы імя, будзе пакутліва думаць: «Чаму не я?» Але цяпер, калі яны разам сядзяць на канапах і крэслах побач з вядомымі літаратарамі Беларусі, вядуць дзелавую гаворку, поўныя надзей і веры ў свой талент, мне так і хочацца пажадаць ім плёну.

Амаль сорак маладых паэтаў, празаікаў, публіцыстаў прынялі ўдзел у семінары. Удакладню, што слова «маладыя» тут вызначае не колькасць пражытых чалавечых гадоў, а тых, што аддадзены літаратурнай творчасці. Бо ёсць і пажылыя пачаткоўцы. Прыехалі «семінарысты» з розных куткоў Беларусі, усе яны маюць самыя розныя прафесіі, працуюць, у большасці — вышэйшая адукацыя. Сярод паэтаў шмат студэнтаў. А ці можа быць інакш? Паэзія ж заўсёды асацыіруецца з вясной жыцця.

Удзельнікі семінара Алесь Каско з Жабінкі і Мікола Трафімчук з Іванава выдалі свае першыя кнігі вершаў, Іван Стадольнік з Полацка — зборнік аповяданняў, васьмь выйдзе з друку кніга прозы Алеся Кажадуба, які жыў у Мінску. Многія ўдзельнікі сустрэчы публікаваліся ў рэспубліканскіх газетах і часопісах, але былі і такія, хто прывёз на абмеркаванні першыя спробы яра.

Работа семінара ў Каралішчавічах праходзіла ў атмасферы добразычлівасці і шчырай зацікаўленасці. Грунтоўная гаворка пра кожны твор вялася надзвычай тактоўна, хаця аглядалінікі не міналі сустрэтыя заганы ў мове, сюжэтах, тэматычнай скіраванасці і да т. п. Дарэчы, для работы з маладымі былі запрошаны вядомыя, паважаныя літаратары. Назаву, для прыкладу, Міколу Аўрамчыка, Янку Сіпакова, Івана Пташнікава, Уладзіміра Юрэвіча, Паўла Місько. Не даючы ніякіх рэцэнзаў, бо нельга чалавека вывучыць на пісьменніка, старэйшыя імкнуліся засцерагаць маладых ад памылак, нагадаць пра ўжо знойдзенае і адкрытае, каб пачаткоўцы не блыталіся між трох соснаў, а пратоптвалі сваю сцежку, выходзілі ў сабе Асобу. Бадай, гэта быў лейтматыў сустрэчы — вучыцца быць сабой, узбагачайце сваю душу і розум, бо кожны з

тых, хто ідзе ў пісьменнікі, мусіць сказаць людзям нешта новае і цікавае, што, акрамя яго, не можа сказаць больш ніхто на свеце.

У плане работы семінара стаялі такія звыклія для прадстаўнічых мерапрыемстваў словы, як даклад, агляд, дыскусія. Але ўся гаворка, як мне падалося, вялася ў шчырай — бацькоўскай, сяброўскай — танальнасці. Не, паблажлівасці ніякай не было. Часам успыхвалі гарачыя спрэчкі, і думкі выказваліся супрацьлеглыя, гаворка працягвалася за вярэй, у пакоях, на прагулцы. І маладыя, спачатку пабраўшыся «ў рожкі» між сабой, маглі потым аб'яднацца для выступлення супраць «мэтраў». Што ж, уласныя жыццёвыя пазіцыі трэба выпрацоўваць і абараняць. А мне часам шкада было, што «семінарысты» не чулі тых грунтоўных і мудрых ацэнак, якія давалі ім вядомыя літаратары, вяртаючыся пасля чарговай сустрэчы ў Мінск. З вышнімі пражытых гадоў і ўласнага вопыту яны ўспрымалі кожнага пачаткоўца як магчымага прадаўжальніка славы беларускай паэзіі ці прозы. І ўважвалі: талент ёсць, працаваць не лянуецца, вопыт набудзе... Кожнаму імкнуліся дапамагчы пазбаўцца ад нейкіх хібаў ці непатрэбных клопатаў, каб чалавек працаваў творча, плённа. І ні ценю саперніцтва. Бо галоўнае для тых, хто выходзіць зменю, дбаць пра агульную справу — росквіт нацыянальнай літаратуры. Можа, не ўсе словы старэйшых былі прыемныя маладым талентам. Але як часта мы пачынаем разумець бацькоў, толькі займеўшы ўласных дзяцей...

Семінары маладых Саюз пісьменнікаў БССР па традыцыі праводзіць у ДOME творчасці ў Каралішчавічах ля Мінска. Леташні быў дваццаць трэці па ліку. І вядомы паэт Мікола Аўрамчык, выказваючы думкі пра вершы юных пачаткоўцаў, згадаў сябе і сваіх ровеснікаў на падобнай сустрэчы яшчэ перад вайной...

Тыдзень маладых празаікаў, паэтаў, публіцыстаў жыў пад адным дахам. Гаварылі між сабой, слухалі гасцей — вядомых літаратараў, партыйных і дзяржаўных дзеячаў, спрачаліся па нейкіх надзённых праблемах, імкнуліся зразумець сябе і іншых. Працаваць яны будуць дома, самісам з чыстым аркушам паперы. Але ўсведамленне аднасці з калегамі і аднадумцамі будзе заўсёды звязана для іх з успамінам пра Каралішчавічы ў ціхіх снежаньскія дні.

Валянціна ТРЫГУБОВІЧ.

ЗАЎСЁДЫ ВЯСЁЛЫ НЕСЦЕРКА

У вясёлым кірмашовым танцы з нязменнымі жартамі-прыгаворкамі з'явіўся на сцэне Дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі БССР Несцерка — добры, несумуючы герой народных паданняў, абаронца слабых і абяздоленых. Сваімі новымі сцэнічнымі прыгодамі (з 1940 года аднайменны спектакль па п'есе В. Вольскага ішоў у некалькіх тэатрах рэспублікі) Несцерка на гэты раз абавязаны кампазітару Рыгору Сурусу і пісьменнікам Віталю і Артуру Вольскім. Прэм'ера створанай імі музычнай камедыі «Несцерка» прайшла з поспехам.

Несцерка не проста жартаўлівая фальклорны персанаж. Гэта іваабленне шчодрага на дабрату беларускага народа, яго антымизму, знаходлівасці, пастаяннай гатоўнасці простых людзей прыйсці на дапамогу кожнаму, хто мае патрэбу ў падтрымцы. Імяна такім малюе гэты вобраз музыка Р. Суруса.

— З'яўленне ў рэпертуары беларускай оперы «Несцеркі» — безумоўна, характэрная з'ява ў музычным жыцці рэспублікі, — сказаў пасля прэм'еры старшыня праўлення Саюза кампазітараў БССР Ю. Семлянкі. — І з'ява жыццяздольнасці новай музычнай камедыі — яе базата народная аснова, выкарыстанне лепшых традыцый самабытнага беларускага музыцыравання. Хочацца адзначыць таксама вялікі творчы поспех акцёрскага калектыву тэатра, яго аркестра.

«ЮНАЦТВА» Ў ФІНЛЯНДЫ

З адказнага экзамена пачаўся шаснаццаты канцэртны сезон народнага ансамбля танца «Юнацтва» Баранавіцкага баваўнянага камбіната: калектыв зрабіў творчую паездку па Фінляндыі. Самадзейныя танцоры прадэманстравалі сваё майстэрства перад глядачамі Хельсінкі і Хейнола.

Калектыв гастралляваў у многіх гарадах нашай краіны і за мяжой. За гэты час адбылося каля тысячы канцэртаў «Юнацтва».

СВЕТ ВАЧЫМА ДЗЯЦЕЙ

Як будзе выглядаць Сморгонь у 2000 годзе? Цяжкае пытанне, ці не праўда? Але на яго гатовы адказаць 11-гадовы вучань сярэдняй школы Саша Радзько. Ён адлюстроўвае будучае горада ў сваіх жывапісных работах. Адна з карцін, прадстаўленых на гродзенскую абласную выставку, так і называецца «Сморгонь у 2000 годзе». А дзесяцігадовы Віця Гарасім прагназіруе на 20 гадоў наперад узровень касмічнай навукі і тэхнікі. На яго карціне — незная планета і два астранаўты ля касмічнага карабля.

У выставцы ўдзельнічаюць больш за сто дзяцей ва ўзросце ад пяці да пятнаццаці гадоў. Імі прадстаўлена звыш 150 работ. Тэматыка самая разнастайная: «Паўстанне дзекабрыстаў» 14-гадовага Сярожы Рымавіцкага, «Беларускія партызаны» і «Будаўніцтва БАМа» — 15-гадовага Валерыя Малочкі, «Атака» — 5-гадовага Андрэя Сямко, «Помнік 1941» — 6-гадовай Тані Нагутавай, «Святочная вуліца» — 6-гадовага Лёвы Весялухі.

Лепшыя работы прадставілі на выставку выхаванцы студый выяўленчага мастацтва гродзенскіх Палаца культуры тэкстыльшчыкаў, Палаца культуры хімікаў, школы юных мастакоў Парэцкага санаторыя-інтэрната, Мастоўскай дзіцячай школы мастацтваў і іншых.

ВЕРШЫ ЎДЗЕЛЬНІКАЎ СЕМІНАРА Ў КАРАЛІШЧАВІЧАХ

Валянціна АКОЛАВА

Наваполацк

ЗОРКА ПЕРШАЯ НА ЗАРЫ

Малодосць на размовы шчырая.
Небагатая — на радкі.
Закурлыккала неба выраем.
Паглядае вясна з-пад рукі.

А за горадам чуйна-сонным
Першы гром аглушыў Дзвіну
І сваё пад свае парасоны
Светла-сінюю цішыню.

Навальніца крычыць ад знямогі.
На апошнім дыханні — вятры...
Наваполацку ўпала пад ногі
Зорка першая на зары.

І ЦЭЛЫ СВЕТ ПЕРАД ВАЧЫМА

Паспелі ў лесе буюкі,
На глінішчы сунічнік сохне...
Вось так і слухала б вякі,
Як у бары палескім сосны
Гусяраць, хвойя шапацяць...
Зацята музыкай дыханне.
Стаю... дарослая... дзіця...
Прыроды слухаю прызнанне.
Ні да чаго, ні да каго
Ніякай справы... ягад жменьку
Перасыпаю на далонь.
І ў гэты светлы цуд маленькі
Бліжэй тулюся да зямлі,
Да Бацькаўшчыны і Айчыны.
Зрываю буюкі з галін...
І цэлы свет — перад вачыма.

Алесь КАСКО

Жабінка

ПАСЛЯ ЧУЖЫНЫ

Да цябе даўно я не прыходзіў...
А прыйшоў — і ўпаў на травы ніц.
Доўга слухаў гулькія стагоддзі
ў шуме дрэў, дыханні навальніц.

Доўга цёплым ад слёз вачыма
ўглядаўся ў родных соснаў медзь...
Я даўно адкрыў цябе,
Айчына,
ды нядаўна здолеў зразумець.

Разбудзіла ноччу навальніца.
Словы маці:

— Хоць пераначуй...
Палымнелі ў вокнах бліскавіцы,
пакідалі след свой уваччу.
Не заснуў: душа мая балела.
Першы раз — як матчына.

Ад слоў...

Мо тады мне стала зразумела,
як прыходзіць сталасць да сыноў.

Змітро МАРОЗАУ

Бялынічы

УДЗЯЧНАСЦЬ

Дзякуй, дзякуй застоллю,
Што ўзняло так высока
Сонца жытняга поля —
Каравай крутабокі.
Што ляжыць ён сягоння
На вясельным абрусе,
Хлеббаробскім далоням
Нізка я пакланюся!

На мёрзлы дол сягоння зранку
Снег тонкім слоem лёг,
Гнязда буслінага вушанку
Надзеў азяблы клён,
Абуўшы новыя валёнкі,
Я крочу паўз дамы,
Мой след, нібы радочак звонкі,
На аркушы зімы.

Іван РУБІН

Мінск

Разгайданае неба — высока.
Поўныя ведры, як вока.
Аціхне спалоханы вочап.
Вада ледзяшамі дзынкае.
Адна на дваіх сцяжынка,
Як размінуцца не хочацца.
У душы неабсяжнасць, як поле.
Хусцінкі расцвіўшыя — кветкі.
Свавольны пагляд суседкі
Імгненне ўсяго — не болей.
Знячэўку спалохана песня.
Па пояс сняг прадвесня.
Блуднае рэха далёка
І поўныя ведры, як вока.

Мікола ТРАФІМЧУК

Іванава

БУСЕЛ

На долю не крыўдуй сваю,
о бусел,
бяхмарнага дзяцінства
птах дзівосны!

Ты клекатаў
пра будучыя вёсны,
а жартаўлівая
мая бабуся:
«Хавай, унучак, ногі, —
мне казалы, —
а то пасее рэпку сваю
бусел...»
У вёсцы
саламяных клунь хапала,
ды выбраў ты чамусьці
двор бабуці.

...Як зараз памятаю:
напрадвесні
прылёт свой
абвясціў ты нечакана
магутным клекатам —
вітальнай песняй,
а мы, дзятва,
крычалі несціхана:
«Бусел, бусел,
клекатуні!
Цягаў жабу за каўтун.
Валачыў, валачыў,
пакуль кашу засмачыў!»
А ты ўзлятаў у паднябесце,
бусел,
ці з крыўды,
ці ад роспачы дзіцячай,
і доўга там
яшчэ кружыцца мусіў.
А мы любіць
і не маглі іначай...

Для мелюзгі вясковай
заліхвацкай
ты стаў
прышэльцам казачным з нябёсаў,
калі сказаў аднойчы
чыйсьці бацька,
што нас у дзюбе
на парог прынёс ты.
Мы не маглі
спудзіць сябе ўжо болей,
а па вясне наступнай,
памятаю,
крычалі ўслед,
імчаўшыся па полі
з бабульчыным
духмяным караваем:
«Бусел, бусел!
На табе галёну,
дай нам жыта копу!»
Радзіла жыта ў бабкі —
не радзіла,
не памятаю,
дый не важна гэта...

А ты і сёння,
птах наш свойскі,
мілы,
цяплом людскім
надзеяна абгарэты.

вы хацелі сустрэцца

БАЛЕТ — СЭНС МАЙГО ЖЫЦЦЯ

Ленінградскай кансерваторыі. У студэнцкія гады ўдзельнічаў ва Усесаюзным конкурсе балетмайстраў і выканаўцаў, дзе заваяваў другую прэмію за пастаноўку харэаграфічных мініячюр. Пасля заканчэння вучобы мяне запрасілі ў Мінск.

— Як вам працуеца ў Беларусі?

Я думаю, мне пашанцавала, што менавіта ў Беларусі даялося пачынаць сваю самастойную творчую работу. Найгадоўнейшае, тут выдатны калектыў артыстаў. Сваёй жа заслугай лічу тое, што рэалізую творчыя магчымасці трупы, куды пастаянна прыходзіць папаўненне — выпускнікі беларускага харэаграфічнага вучылішча. Многія з іх у будучым стануць салістамі балета. А некаторых я б назваў балерынамі і танцоўшчыкамі міжнароднага класа. Імёны Юрыя Траяна, Людмілы Бржазоўскай, Ніны Паўлавай, Віктара Саркіс'яна, Уладзіміра Камкова, Таццяны Яршовай, Уладзіміра Іванова, Сяргея Пясечына добра вядомыя паклоннікам класічнага танца ў многіх замежных краінах.

У тэатры я знайшоў нямаю аднадумцаў, з якімі мне вельмі плённа працуеца. Усе свае балеты я стварыў з мастаком Яўгенам Лысікам. Яго таленавітыя работы ў невялікай ступені саздзейнічалі поспеху пастацовак.

— Зусім нядаўна вы вярнуліся з Польшчы, дзе ажыццявілі некалькі пастацовак. Раскажыце, калі ласка, больш падрабязна аб гэтай рабоце.

— Беларускі балет становіцца ўсё больш папулярным не толькі ў нашай рэспубліцы і нават краіне. Летась мы пабывалі на гастролі ў Кувейце, дзе нас вельмі цёпла прымалі гледачы. Тады ж дырэкцыя Варшаўскага Вялікага тэатра запрасіла мяне для пастаноўкі трох аднаактовых балетаў — «Кармэн», «Адажыета» і «Класічная сімфонія». Прэм'еры прайшлі паспяхова. У далейшым, каб замацаваць творчае супрацоўніцтва, нашы тэатры мяркуюць абмяняцца акцёрскімі саставамі. І тады польскія гледачы ўбачаць гэтыя балеты ў выкананні беларускіх артыстаў, а мінчане пазнаёмяцца з трупай Варшаўскага Вялікага тэатра.

Крыху раней я паставіў «Ціля Уленшпігеля» ў Кіраўскім тэатры ў Ленінградзе, стварыў тэлевізійны балет па матывах рамана Івана Тургенева «Весна в воды» для народнай артыстыкі СССР Маі Плісцкай.

Але мне не хацелася б паўтараць мінскія пастаноўкі на іншых сценах. У нашым тэатры ёсць свой арыгінальны рэпертуар, які стварае яго непаўторную індывідуальнасць.

— Якая, на ваш погляд, галоўная рыса сённяшняга беларускага балета?

— Яго сучаснасць. А гэта азначае не час дзеяння, а пазіцыю яго стваральнікаў, іх адносіны да падзей і герояў. На-

прыклад, балет «Ціль Уленшпігель», створаны па матывах рамана Шарля Анры дэ Кастэра, я ставіў з думкай аб сённяшнім дні, аб сённяшніх падзеях у свеце. Менавіта таму, напэўна, крытыкі адзначалі высокую грамадзянскую спекаля аб Цілі.

Сучаснасць праяўляецца і ў імкненні пастаноўшчыкаў да расшырэння жанравага дыяпазону, да гарманічнага спалучэння класічных традыцый і наватарства.

— Вы паставілі нямаю цікавых балетаў, якія па-сапраўднаму ўсхвалявалі гледача. Але ці не будзе так, што балет Елізар'ева стане адзіным паўнамоцным прадстаўніком класічнага танца ў Беларусі? Сучаснасць у балете, відаць, мяркую і разнастайнасць мастацкіх стыляў, пошукаў...

— У нашым тэатры пакуль працуюць толькі два балетмайстра — Елізар'еў і Арыпава. Напэўна, гэта і ёсць першапрычына той праблемы, аб якой вы загаварылі. Для пастаноўкі балетных спекаляў мы запрашаем лепшых харэаграфіў краіны. Назаву некалькі імёнаў — Асаф Месерэр, Алег Вінаградзеў, Генрых Маёраў, Ігар Бельскі. Упэўнены, што іх пастаноўкі прафесійна ўзбагацяць артыстаў трупы і расшыраць круггляд гледача.

Але мы па-ранейшаму шукаем таленавітых, творча смелых балетмайстраў, якія сталі б працаваць у беларускім тэатры.

— А што вы лічыце непрыёмальным у мастацтве?

— І ў мастацтве, і ў людзях я не дапускаю падман. Люблю людзей, шчодрых душой, якія ўмеюць перажываць востра, сумленна гавораць аб сённяшнім свеце і яго праблемах.

— Ці не гэта прычына таго, што вы вырашылі звярнуцца да творчасці народнага мастака рэспублікі Міхаіла Савіцкага, чья прада мастацтва выпактавана ў фашысцкіх канцлагерах?

— Па прыродзе сваёй мне блізкая творчасць Савіцкага. І ўсякі раз, калі я бачу яго карціны, пераконваюся ў неабходнасці пастаноўкі спекаля (магчыма, на ўласнае лібрэта), дзе вобразна-пластычнымі сродкамі раскажу аб велічы духу савецкага чалавека, аб адзінай каштоўнасці ў свеце — чалавечым жыцці.

— Галоўны балетмайстар тэатра — гэта не толькі мастак, стваральнік, але і адміністратар. Даводзіцца сумяшчаць усе гэтыя якасці і, аднаўдзя, несеці адказнасць за многае. Работа гэта патрабуе вялікіх затрат сіл і пастаяннага ўдасканалення майстэрства. Як вам удаецца захоўваць душэўную раўнавагу, як складаецца жыццё сям'і, дзе бацька — галоўны балетмайстар і маці — рэжысёр-пастаноўшчык гэтай ж тэатра?

— Балет — сэнс майго жыцця. Жонка Маргарыта Ізворска-Елізар'ева ставіць оперныя спекаля. Нядаўня яе работа — опера «Дон Карлас». Маргарыта — здольны рэжысёр. І магла б, напэўна, сказаць, што тэатр — гэта сэнс яе жыцця. Але ў нашай сям'і ёсць яшчэ дачка Ганначка і сын Саша. Мы шмат часу праводзім з малымі, ходзім з імі на прагулкі, чытаем кнігі. Іменна побач з дзецьмі да мяне заўсёды вяртаецца добразычлівасць і душэўная раўнавага.

— Дзякую за гутарку і жадаю новых, цікавых балетных пастацовак.

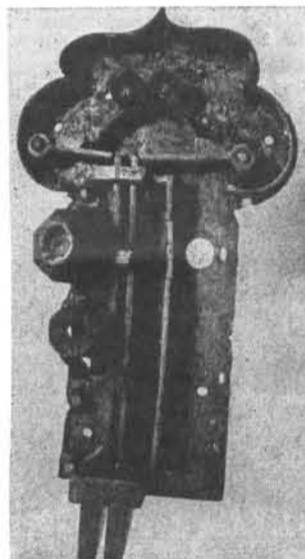

ПОДЫХ ДАЎНІНЫ

Гэты беласнежны будынак відаць здалёк, адкуль бы ні пад'язджаў да гарадскога пасёлка Заслаўе. Пабудаваны ў сярэдзіне XVI стагоддзя, ён спачатку служыў кальвінісцкім храмам, а пазней быў ператвораны ў праваслаўную царкву. Цяпер гэты выдатны помнік архітэктуры перажывае сваё трэцяе нараджэнне. Пад яго старадаўнімі скляпеннямі размясціўся музей рамяства і народнага промыслаў — філіял Дзяржаўнага музея ў Мінску. На шматлікіх стэндах прадстаўлены цудоўныя вырабы старадаўніх беларускіх майстроў, прылады працы і прадметы быту рамеснікаў і сялян. Знойдзеныя археолагамі на Брэсцкай, Наваградскай, Віцебскай зямлі, яны зноў, як і сотні гадоў назад, служаць людзям: дапамагаюць пазнаваць гісторыю свайго народа, берагчы і захоўваць яго традыцыі.

Сярод экспанатаў музея — праслаўленыя слукіцы паясы. У былыя часы без іх не абыходзілася ніводнае абрадавае свята, ніводная ўрачыстасць.

Нікога не пакінуць абыякавымі прывезеныя ў музей з Давід-Гарадка «Царскія вароты». А прыгожыя шахматныя фігуркі з слановай касці сведчаць не толькі аб майстэрстве іх выканаўцаў, але і аб захваленні на-

шых продкаў старадаўняй індыйскай гульні.

Немагчыма раскажаць пра ўсе экспанаты Заслаўскага музея, якіх налічваецца больш за 800. Заўсёды мнагалюдна ля стэндаў, дзе прадстаўлены дамаганая расшытае адзенне сялян, поцілкі і ручнікі, плеценыя з чароту і ласы кошыкі. Рупліва сабраныя, арыгінальна аформленыя, усе гэтыя рэчы — даніна павагі беларускаму дасканалому майстэрству сваіх далёкіх продкаў. НА ЗДЫМКАХ: музей рамяства і народнага промыслаў; у зале; такія замкі выраблялі майстры XII—XV стагоддзяў.

Фота Г. УСЛАВА.

МУЗЫ ВЫХОДЗЯЦЬ НА СТАРТ

Арганізатары Алімпіяды-80 да дробязей прадумваюць планы яе правядзення. Займаюцца гэтай работай і ўстановы, далёкія ад спорту.

Рыхтуецца да Алімпійскіх гульні Міністэрства культуры Беларускай ССР. Ім у асноўным ужо распрацавана «Культурная праграма Алімпіяды-80 у Мінску». Актыўны ўдзел у ажыццяўленні гэтай праграмы прымуць мінскія тэатры, цырк, вядучыя музычныя і танцавальныя калектывы, папулярныя выканаўцы. Удзельнікі і госці Алімпіяды-80 наведваюць шматлікія выстаўкі. У шасці парках беларускай сталіцы адбудуцца маляўнічыя тэатралізаваныя святы, народныя гуляні, дні аматараў спорту, выступленні калектываў мастацкай самадзейнасці, тэматычныя вечары.

Шматтысячная армія турыстаў, а таксама спартсмены-алімпійцы, што прыедуць на спаборніцтвы ў Мінск, будуць мець магчымасць больш даведацца аб жыцці савецкіх людзей, пазнаёміцца з культурай беларускага народа.

С. ПЯТКОЎСКІ.

Горад у бярозавых гаях

Калі пад'язджаеш да горада з поўдня, векавыя таполі, якімі абсаджана дарога, расступаюцца, і з правага боку відаць высечаны з граніту сімвалічныя ключы. На ім надпіс: «Клецк, 1128». Горад упершыню ўпамінаецца ў Іпацьеўскім летапісу восем з палавінай стагоддзяў назад як цэнтр княства ў складзе Турава-Пінскай зямлі. Вучоныя і краязнаўцы выказваюць думку, што першапачатковая назва горада — Клечаск — паходзіць ад бярозавых гаёў, якіх шмат на левым беразе Лані. Клеччу ў далёкай мінуўшчыне мясцовыя жыхары называлі бярозавыя галінкі, якімі прыбіралі хаты ў святочныя дні.

Многае перажыў за сваю гісторыю старажытны Клецк. Раскопкі замчышча вучонымі, знаходкі юных краязнаўцаў сведчаць аб тым, што на месцы цяперашняга горада людзі жылі ў пачатку нашай эры.

У перыяд феадальнай раздробленасці Кіеўскай Русі і міжусобных войнаў клецкія землі не раз пераходзілі з рук у рукі. У XIII стагоддзі горад быў у складзе Вялікага княства Літоўскага. Потым Казімір IV далучыў яго да ўладанняў Міхаіла, сына Сігізмунда Кейстуговіча. Пасля смерці Міхаіла Клецк знаходзіўся ў складзе каралеўскіх уладанняў, а з 1558 года адышоў да Радзівілаў.

Ля сцен горада на працягу двух стагоддзяў адбываліся бязлітасныя бітвы з татарамі. У 1503 годзе яны спалілі Клецк. Летам 1506 года татары былі разбіты ў паўднёва-заходняй частцы Клецка.

У час жорсткай бітвы трупамі людзей і коней запрудзілі рэчку Лань, у выніку атрымалася возера, вада ў якім стала чырвоная ад крыві. Цяпер гэта месца называюць Красным ставам. У той бітве было ўзята ў палон звыш трох тысяч татар і вызвалена 40 тысяч палонных, захопленых ворагам у Беларусі. Да цяперашняга часу ў ваколіцах Клецка захавалася шмат слядоў курганоў і татарскіх акупаў, ёсць паселішчы з назвамі татарскага паходжання: Арда, Бабавічы, Карацк.

Адыход Клецка ў 1793 годзе да Расійскай імперыі меў вялікае значэнне для яго далейшага эканамічнага і палітычнага развіцця.

У незабыўныя дні рэвалюцыі 1905 года тут адбыліся мітынгі і народныя хваляванні. Рэха Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі адразу даляцела да Клецка, і ў лістападзе 1917 года тут была ўстаноўлена Савецкая ўлада.

Велізарныя страты нанеслі гораду нямецка-фашысцкія захопнікі. Яны разбурылі архітэктурныя помнікі. Сярод іх фарны касцёл, пабудаваны ў 1430 годзе. Там згарэлі літаўры Яна Сабескага, прывезеныя з Турцыі. Акупанты спалілі мячэць, узарвалі старажытны сіднагогу, пабудаваную ў XVII стагоддзі. Радзівілімонтаўскі палац (помнік сядзібнай архітэктуры XVIII стагоддзя) захопнікі ператварылі ў свіран для збожжа, а яго вялікую залу — у склад для квашанай капусты. Усю мэблю, 12 дзвярэй з разовай аддзелкай вывезлі ў Германію.

У ліпені 1944 года савецкія войскі вызвалілі горад ад захопнікаў. Ён зноў пачаў адбудоўвацца. На месцы былых вузенькіх і крывых вулачак з'явіліся сапраўдныя праспекты. Шырокімі і прасторнымі сталі Савецкая, Гагарына і Ленінская вуліцы. Тут высаджаны каштаны, ліпы, клёны. А ў паўднёвай частцы з'явіўся новы мікрараён.

З глухога ў мінулым мястэчка Клецк ператварыўся ў прамысловы цэнтр. Яго прадпрыемствы пастаўляюць спажыву кансервы, масла, сыр, мэблю, піва, цэглу, швейныя вырабы.

Расце і маладзее старажытны горад. Контурны яго відаць у пачатах комплекснай забудове, якая вядзецца па генеральнаму плану, разлічанаму да 2000-га года. Галоўным ансамблем генеральнай забудовы з'яўляецца цэнтр горада. Тут будуць размешчаны новыя культурна-бытавыя і гандлёвыя прадпрыемствы. Шматпавярховыя жылыя дамы ўнімуцца ва ўсходнім мікрараёне. Ля чыгункі Баранавічы — Слуцк вырасоўваецца прамысловая зона.

На паўночна-заходняй ускраіне Клецка, дзе працякае Лань, меліяратары летась завяршылі збудаванне вадасховішча. Вакол яго высаджаны дрэвы і кусты.

Нядаўна ў Клецку, які адзначаў сваё 850-годдзе, адкрыўся гісторыка-этнаграфічны музей, у якім шмат цікавых і каштоўных экспанатаў аб герайным мінулым і сённяшнім мірным жыцці працоўных.

Уладзімір САЗАНОВІЧ.

ТАЯМНІЧАЯ ЧОРНАЯ ПТУШКА

Чорны бусел. Таямнічая, рэдкая, вельмі асцярожная птушка. Ледзь пачуўшы набліжэнне чалавека, бусел не прыкметна вылітае з гнязда і з вышнімі сочыць за парусальнікам спакою. Толькі дачакаўшыся, пакуль той адыдзе даволі далёка, гэтак жа ціха вяртаецца назад.

Лёс чорнага бусла як віду вісеў на валаску. Нездарма ён занесены ў міжнародную «Чырвоную кнігу». Паводле сведчання старажылаў, гадоў пяцьдзесят-шэсцьдзесят назад у глухіх балотах і непразлых гушчарах Брэстчыны можна было толькі зрэдку заўважыць гэтую птушку.

Меры, прынятыя па ахове чорных буслоў у нашай краіне, далі станоўчыя вынікі. Колькасць птушак узрасла. Цяпер толькі ў Іванаўскім раёне вядома каля дзесяці гняздоўяў.

Заўважана, што ў апошні час гэтыя птушкі менш сталі баяцца чалавека. Мінулым летам кожную раніцу па мелкаводдзю рачулі Неслухі, за некалькі дзесяткаў метраў ад крайніх хат вёскі Рудскі зусім побач з ажыўленай шасейнай дарогай, спакойна хадзіў чорны бусел. Не звяртаючы ўвагі на машыны і людзей, ён падсерагаў і лавіў дробных рыбак, жаб, п'явак.

Назіраў я за чорнымі бусламі і на меліярацыйных каналах паміж вёскамі Хамічова і Вулька-Махроўская. Тут птушкі таксама праяўлялі смеласць. Мне некалькі разоў даводзілася праязджаць на матацыкле па сцяжынцы ля самага канала, метраў за дваццаць ад буслоў. Тыя толькі ўважліва сачылі за мной і нават не адляталі далей. Але асцярожнасць усё-такі брала верх, калі матацыкл спыняўся і змаўкаў матор.

Некалькі разоў я сустракаў чорнага бусла на Завышанскім возеры. Тут жа зрабіў здымак птушкі ў палёце. Дарэчы, непадалёку было і гняздо буслоў, дзе летась вывелася трое птушанят.

Ва ўрочышчы Губа (на граніцы з Драгічынскім раёнам) у 1977 годзе гняздзіліся дзве пары чорных буслоў. Яны выгадавалі па дзве птушанят і паляцелі на поўдзень. У наступныя гады гнёзды зноў былі заняты.

Мясцовыя жыхары з вялікай сімпатыяй адносяцца да буслоў. Людзі здалек назіраюць за імі, стараюцца не парушаць спакой рэдкіх птушак. А гэта значыць, што і ў будучым мы зможам любвацца грацыёзнымі і прыгожымі чорнымі бусламі.

В. ЖУШМА.

ЗНОЙДЗЕНА ВЫПАДКОВА

Цікавыя археалагічныя знаходкі сустракаюцца на тэрыторыі «старага» Мінска. Асабліва гэта адносіцца да «ніжняга» горада — тэрыторыі плошчы 8 Санавіна і прылеглых вуліц. Тут знаходзіўся дзядзінец і пасад старажытнага Мінска.

Раней археолагі знайшлі на гэтым месцы рэшткі драўлянай забудовы XI—XIII стагоддзяў, сярод іх тры сядзібы гараджан і падмуркі 130 жылых і гаспадарчых пабудов, вялікую колькасць вырабаў з жалеза, скуры, гліны, шкла.

І вось новая знаходка: пры капанні траншэі для пракладкі трубаправода на вуліцы Нямізе каля былой Петраўлаўскай царквы на глыбінні больш за тры метры выяўлена печ XVII стагоддзя для абпальвання гліняных вырабаў. Пасля пад'ёму яна будзе дастаўлена ў музей народных рамстваў у Заслаўі і выстаўлена для агляду наведвальнікаў.

Прыгадайце Коласавы радкі:
Не сядзіцца ў хаце
Хлопчыку малому:
Кліча яго рэчка,
Цягнуць санкі з дому...
— Мамачка-галубка! —
Просіць ён так міла, —
Можа б ты на рэчку
Пагуляць пусціла!

Вядома ж, ні з чым не параўнальныя зімовыя гульні дзятвы ў вёсцы. Толькі-толькі пакрыецца зямля снегам, а ў хлапчукоў ужо гатовы снегавік, а калі трохі падмарозіць — пайшлі ў ход канькі, лыжы, санкі...

Весела тады бывае ў такой дзіцячай кампаніі. Аднак не менш радасці прыносіць зіма і тым дзецям, якія жывуць у вялікіх гарадах. Для іх пабудаваны зімовыя гарадкі з катком,

казачнымі хаткамі, горкамі. У 96-й сярэдняй школе г. Мінска, напрыклад, працуе зімовы піянерскі лагер, дзе кожны дзень праводзіцца нейкае мерапрыемства. Удзельнічаюць у іх звычайна ўсе дзеці, якія жывуць у раёне гэтай школы. Пад кіраўніцтвам настаўнікаў фізкультуры, педагогаў вучні правялі гульні па хакею паміж зборнымі камандамі суседніх школ, спартыўнае свята вучняў малодшых класаў, у праграме якога — эстафета на санках, кіданне ў цэль сняжкоў, бег на лыжах і каньках.

НА ЗДЫМКАХ: так адпачываюць дзеці з 96-й школы г. Мінска.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ПАДАРУНАК АРМЯНСКІМ ШКОЛЬНИКАМ

«Мост» — назва гэтага зборніка апавяданняў беларускіх пісьменнікаў, што выпушчаны на армянскай мове выдавецтвам «Саветакангрох» і адрасаваны дзецям сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту. Па-армянску «загаварылі» трыццаць чатыры беларускія пісьменнікі — прадстаўнікі самых розных творчых пакаленняў.

Складальнік кнігі — Галіна Васілеўская, прадмову да зборніка напісаў Барыс Сачанка.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80; 33-03-15, 33-16-56,
33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва
ЦК КП Беларусі.
Зак. 209